

השפעת ההזנה על שיעור החלבון בחלב*

דוד דרורי

1. עשוי להגביר את שיעור החלבון בחלב בערך ב-7% (מ-3.0% ל-3.2%) על ידי הגברת הספיגה של חומצות האמינו ההכרחיות. החלבונים בעלי הפריקות הנמוכה ביותר בכרס הם קמחי הדגים המשובחים והם יקרים.
 2. מגביר את שיעור החלבון ומקטין את שיעור השומן בחלב בעיקר על ידי הקטנת היחס בין חומצה אצטית לפרופיונית בכרס. אמצעי זה מנוצל כבר בארץ ולא רצוי להשתמש בו במידה יותר גדולה.
 3. שומן או שמן, **בכל צורה שהיא במנה**, עשוי להקטין את שיעור החלבון בחלב. חשוב להדגיש ששמן (שומן בלתי דווי) "מוגן" (במובן המקורי של הביטוי), כלומר כשהשמן הוא בתוך הזרע כמו בגרעיני כותנה או בפולי סויה, משפיע על שיעור השומן בחלב אחרת לגמרי, מאשר שמן בלתי מוגן שמוצה מן הגרעין ונוסף למנה. שמן "מוגן" נוטה להעלות את כמות שומן החלב עם או בלי עליה בכמות החלב; שמן בלתי
- שלא כבעבר, בשנות השמונים הרכיב החשוב ביותר בחלב מבחינה תזונתית וכלכלית הוא החלבון (1). הולך וגדל מספר הארצות המערביות בהן יצרן החלב מקבל תמריץ בעד החלבון שבחלב.
- ידוע מזמן, ששונות שיעור החלבון בחלב קטנה מזו של השומן וקשה לשנותו. אולם, אפשר לטפח לטכולה גבוהה של חלבון ביחס לשומן; הגזע השחור-לבן הוא בעל היחס חלבון/שומן הגבוה ביותר בין כל הגזעים; אין להעלות על דעת את החלפתו. עלינו להמשיך לטפח בתוך הגזע הזה לכיוון של יחס חלבון/שומן גבוה (בערך 1:1).
- האמצעים התזונתיים הידועים העשויים להשפיע על שיעור החלבון בחלב הם שלושה:
1. שיעור גבוה יחסית של חלבון בעל פריקות נמוכה בכרס;
 2. שיעור גבוה של מזון מרוכז עמילני במנה;
 3. שומן במנה.

טבלה 1. השפעת מנה דלת שומן ושתי מנות מועשרות בשמן על ביצועי פרות.

טיפולים שווי אנרגיה להקש בהם 4% שמן מחליף עמילן			
טיפול הקש דל שומן	שמן ¹ בתוך פולי סויה	שמן בנפרד ² + כוספת סויה	
חלב, ק"ג ליום	21.0	23.0	18.6
חלבון בחלב, %	2.96	2.96	3.31
חלבון, ג' ליום	620	679	615
שומן בחלב, %	3.74	2.39	3.78
שומן, ג' ליום	785	549	704
חלבון ושומן, ג' ליום	1405	1228	1319
חלבון שומן	0.79	1.24	0.87

1 שמן מוגן 2 שמן בלתי מוגן

מוגן מקטין את שיעור השומן במידה ניכרת. היחס בין החלבון לשומן בחלב משתנה בהתאם בכיוונים הפוכים. תופעה זאת בולטת בטבלה הבאה המסכמת תוצאות ניסוי שנעשה באנגליה (2):

* תקציר ההרצאה ביום ספר העדר.